TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. rugsėjo 10 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas — SESV 49 straipsnis — Įsisteigimo laisvė — Notarai — Pilietybės sąlyga — SESV 51 straipsnis — Dalyvavimas vykdant viešosios valdžios funkcijas“

Byloje C-151/14

dėl 2014 m. kovo 31 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama I. Rubene ir H. Støvlbæk, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Latvijos Respubliką, atstovaujamą D. Pelše, I. Kalniņš ir K. Freimanis,

atsakovę,

palaikomą

Čekijos Respublikos, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,

Vengrijos, atstovaujamos M. Tátrai ir M. Fehér,

įstojusių į bylą šalių,

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai A. Arabadjiev (pranešėjas) ir J. L. da Cruz Vilaça,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: latvių.

Sprendimą

1 Ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad, nustačiusi pilietybės sąlygą asmenims, norintiems verstis notaro profesine veikla, Latvijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 49 ir 51 straipsnius.

Teisinis pagrindas

Bendras notaro profesinės veiklos organizavimas Latvijoje

2 Notarų darbo organizavimas reglamentuojamas 1993 m. liepos 9 d. Notariato įstatyme (*Notariāta likums, Latvijas Vēstnesis*, 1993, Nr. 48, toliau – Notariato įstatymas).

3 Šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad juo reglamentuojama notarų profesinė ir komercinė veikla; pagal šio įstatymo 238 straipsnį notarai yra laisvosios profesijos atstovai.

4 Pagal minėto įstatymo 3 straipsnį notarai prilyginami valstybės pareigūnams. Pagal jo 5 straipsnį notarai paklūsta tik įstatymui ir savo funkcijas vykdo visiškai nepriklausomai.

5 Pagal Notariato įstatymo 8 straipsnio 1 dalį notarus skiria, perkelia ir atleidžia teisingumo ministras.

6 Dėl skyrimo eiti notaro pareigas sąlygų minėto įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „notaru gali būti skiriamas asmuo, kuris yra Latvijos Respublikos pilietis“.

7 Pagal Notariato įstatymo 38 straipsnio 1 dalį notaras vykdo funkcijas įsisteigimo vietos teismo veiklos teritorijoje. Pagal šio įstatymo 39 straipsnio 1 dalį notaras gali teikti paslaugas asmenims, kurie kreipiasi į jį, net ir tuo atveju, kai jų gyvenamoji vieta ar nuosavybės, kuri nurodyta notariniame dokumente, buvimo vieta yra ne toje veiklos teritorijoje.

8 Pagal minėto įstatymo 39 straipsnio 2 dalį notaras gali atsisakyti vykdyti veiklą tik įstatyme nustatytais atvejais. Tačiau pagal šio įstatymo 40 straipsnį jis privalo atsisakyti teikti paslaugas, jeigu jo prašoma dalyvauti veikloje, kuria akivaizdžiai siekiama neteisėto ir amoralaus tikslo.

Notarų veikla Latvijoje

9 Atsižvelgiant į įvairias notaro veiklos rūšis pagal Latvijos teisės sistemą, neginčytina, kad pagrindinis jo uždavinys – rengti autentiškus dokumentus.

10 Notariato įstatymo 82^{1} straipsnyje nustatyta, kad „patvirtindamas valios pareiškimą notaras privalo parengti notarinį dokumentą“, o šio įstatymo 87^{1} straipsnyje nurodyta, kad notaras, be kita ko, notariniame dokumente išdėsto šalių valią ir sandorio sąlygas ir informuoja šalis apie galimus tokio sandorio teisinius padarinius.

11 Dėl notarinių dokumentų vykdymo minėto įstatymo 107^{4} straipsnyje nustatyta, kad kreditorius per vienus metus nuo dienos, kurią prievolė tapo vykdytina, gali pateikti notarui notarinį dokumentą, siekdamas, kad prievolė būtų priverstinai įvykdyta. Jeigu skolininkas mano, kad kreditoriaus reikalavimas nepagrįstas, pagal šio įstatymo 107^{9} straipsnį jis gali pareikšti ieškinį Civilinio proceso kodekso (*Latvijas Vēstnesis*, 1998, Nr. 326/330) 406 straipsnyje numatyta tvarka.

12 Pagal minėto įstatymo 108–139 straipsnius, be kita ko, notaras tvirtina parašų kopijose ir vertimuose, taip pat tam tikrų faktų tikrumą, pvz., tai, kad asmuo yra gyvas.

13 Pagal Notariato įstatymo 140–145 straipsnius notaro veikla apima pinigų, vertybinių popierių ir dokumentų saugojimą.

14 Dėl paveldėjimo šio įstatymo 264 straipsnyje nurodyta, kad tuo atveju, kai palikėją pergyvenęs sutuoktinis ir paveldėtojai, priėmę palikimą, pasiekia susitarimą, notaras parengia atitinkamą notarinį dokumentą. Minėto įstatymo 315 straipsnyje nustatyta, kad bet kokie nesutarimai dėl paveldėjimo turi būti nustatyta tvarka sprendžiami teisme.

15 Notariato įstatymo 320 straipsnyje nurodyta, kad notaras gali padalyti turtą, jeigu šiuo klausimu tarp paveldėtojų nekyla nesutarimų. Bet kokie nesutarimai pagal Civilinio proceso kodekso 250.[1] straipsnio 1 dalį turi būti sprendžiami teisme, šis teismas pagal šio kodekso 250.[2] straipsnio 3 dalį gali pavesti notarui prižiūrėti turto padalijimo eigą. Tokiu atveju, kaip nustatyta minėto kodekso 250.[3] straipsnio 3 dalyje, notaras, rengdamas turto padalijimo dokumento projektą, privalo imtis priemonių suinteresuotosioms šalims sutaikinti ir tarpusavio susitarimui pasiekti. Šio kodekso 250.[3] straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad notaras privalo pateikti teismui dalomo turto inventorizacijos aktą, vertinimo ataskaitą ir turto padalijimo dokumento projektą.

16 Dėl notaro įgaliojimų santuokos nutraukimo srityje Notariato įstatymo 325 ir 327 straipsniuose nustatyta, kad, jeigu sutuoktiniai kartu pateikia prašymą ir jeigu jie neturi bendrų vaikų ir bendros nuosavybės, notaras gali nutraukti santuoką. Kitais atvejais jis gali nutraukti santuoką, jeigu suinteresuotosios šalys prieš tai sudaro sutartį dėl vaikų gyvenamosios vietos nustatymo, teisės matytis sąlygų ir lėšų, reikalingų jų išlaikymui, ar turto padalijimo.

17 Šio įstatymo 338 straipsnyje įtvirtinta, kad su skirtingų valstybių piliečių ištuoka susijusią informaciją notaras perduoda Užsienio reikalų ministerijai.

Ikiteisminė procedūra

18 2006 m. spalio 12 d. raštu Komisija pateikė Latvijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriame nurodė per du mėnesius pateikti pastabas dėl pilietybės sąlygos taikymo asmenims, norintiems verstis notaro profesine veikla Latvijoje, atitikties SESV 49 ir 51 straipsniams.

19 Latvijos Respublika 2006 m. gruodžio 21 d. atsakyme į šį oficialų pranešimą nurodė priežastis, dėl kurių, jos nuomone, notarams taikytina SESV 51 straipsnio pirma pastraipa.

20 Kadangi Latvijos Respublikos argumentai Komisijos neįtikino, 2007 m. spalio 17 d. Komisija pateikė pagrįstą nuomonę; Latvijos Respublika į ją atsakė 2008 m. sausio 3 d. raštu.

21 2011 m. gegužės 24 d. sprendimuose *Komisija / Belgija* (C-47/08, EU:C:2011:334), *Komisija / Prancūzija* (C-50/08, EU:C:2011:335), *Komisija / Liuksemburgas* (C-51/08, EU:C:2011:336), *Komisija / Austrija* (C-53/08, EU:C:2011:338), *Komisija / Vokietija* (C-54/08, EU:C:2011:339) ir *Komisija / Graikija* (C-61/08, EU:C:2011:340) Teisingumo Teismas nusprendė, kad atitinkamai Belgijoje, Prancūzijoje, Liuksemburge, Austrijoje, Vokietijoje ir Graikijoje nustatyta pilietybės sąlyga asmenims, norintiems verstis notaro profesine veikla, yra EB 43 straipsniu (dabar – SESV 49 straipsnis) draudžiama diskriminacija dėl pilietybės. Latvijos Respublika buvo įstojusi į bylas Teisingumo Teisme palaikyti šių valstybių.

22 2011 m. lapkričio 9 d. raštu Komisija atkreipė Latvijos Respublikos dėmesį į šio sprendimo pirmesniame punkte minėtus sprendimus.

23 Latvijos Respublika atsakė į šį raštą 2012 m. sausio 5 d. raštu.

24 2012 m. lapkričio 22 d. Komisija pateikė Latvijos Respublikai papildomą pagrįstą nuomonę, kurioje aptarė tik tuos klausimus, kurių Teisingumo Teismas nenagrinėjo šio sprendimo 21 punkte minėtuose sprendimuose.

25 2013 m. sausio 21 d. raštu Latvijos Respublika atsakė į minėtą pranešimą ir nurodė priežastis, dėl kurių manė, kad Komisijos pozicija yra nepagrįsta.

26 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

27 Komisija teigia, kad notaro vykdoma veikla pagal Latvijos teisės sistemą nesusijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal SESV 51 straipsnio pirmą pastraipą, išaiškintą Teisingumo Teismo.

28 Pirma, dėl dokumentų ir sandorių autentiškumo tvirtinimo veiklos Komisija nurodo, kad notaro dalyvavimas neatsiejamas nuo išankstinio šalių sutikimo, be to, notaras negali vienašališkai pakeisti dokumento turinio iš anksto negavęs suinteresuotųjų šalių sutikimo. Šiuo klausimu Komisija remiasi Teisingumo Teismo praktika, pagal kurią ši autentiškumo tvirtinimo veikla negali būti prilyginta tiesioginiam ir konkrečiam dalyvavimui vykdant viešosios valdžios funkcijas.

29 Be to, taip pat turėtų būti vertinamas ir piliečių parašų tikrumo tvirtinimas, kai piliečiai naudojasi savo įstatymų leidybos iniciatyvos teise.

30 Antra, dėl notaro funkcijų, susijusių su pinigų, vertybinių popierių ir dokumentų saugojimu, Komisija taip pat mano, kad jos nesusijusios su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal SESV 51 straipsnio pirmą pastraipą.

31 Trečia, notaro funkcijos paveldėjimo srityje, panašiai kaip ir jo tvarkomi ištuokų klausimai, nesusijusios su ginčų sprendimu, nes Notariato įstatymo 315 straipsnyje nustatyta, kad visi šios srities ginčai turi būti sprendžiami teisme ieškinio teisenos tvarka.

32 Komisijos teigimu, ši veikla savo pobūdžiu yra pasirengimas vykdyti viešosios valdžios funkcijas, nes ją vykdant atliekama turto inventorizacija, vertinimas ir parengiamas paveldėto turto padalijimo projektas, kurį notaras vėliau privalo perduoti teismui. Todėl šiuo atžvilgiu negalima teigti, kad notaras turi įgaliojimus priimti privalomojo pobūdžio sprendimus.

33 Ketvirta, kiek tai susiję su notaro veikla santuokos nutraukimo srityje, Komisija pabrėžia, kad Notariato įstatyme notarams suteikti įgaliojimai nutraukti santuoką tik bendru sutarimu. Konflikto tarp sutuoktinių atveju nutraukti santuoką galėtų tik teismas. Skirtingų valstybių piliečių santuokos nutraukimo atveju notaras tik formaliai nustato, kad vieno iš sutuoktinių gyvenamoji vieta faktiškai yra Latvijoje.

34 Be to, specialus notarų statusas pagal Latvijos teisę, Latvijos valstybei duodama ištikimybės priesaika, notaro prieiga prie informacijos, už kurią atsakinga valstybė, ir valstybės simbolių naudojimas neturi tiesioginės reikšmės vertinant notarų vykdomos veiklos pobūdį.

35 Konkrečiai Komisija primena, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką, kiek tai susiję su specialiu notarų statusu, norint patikrinti, ar nagrinėjamai veiklai taikoma SESV 51 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta leidžianti nukrypti nuostata, reikia atsižvelgti į pačios veiklos pobūdį, o ne į minėtą statusą.

36 Komisija taip pat pabrėžia, kad Teisingumo Teismas konkrečiai nurodė, jog, nors notaro atlyginimo dydis nustatytas įstatyme, vis dėlto kiekvieno notaro teikiamų paslaugų kokybė gali skirtis atsižvelgiant į jo profesinius įgūdžius. Teismas taip pat nusprendė, kad, neviršydami savo atitinkamos teritorinės kompetencijos, notarai savo profesine veikla verčiasi konkurencijos sąlygomis, o viešosios valdžios funkcijų vykdymui tai nebūdinga.

37 Čekijos Respublikos ir Vengrijos palaikoma Latvijos Respublika teigia, pirma, kad notaro profesijos negalima vertinti kaip įmonės veiklos, kaip tai suprantama pagal SESV 49 straipsnį, – tai patvirtinta Notariato įstatymo 239 straipsnyje, kuriame nurodyta, kad notarų profesinė veikla yra protinis darbas ir juo nesiekiama gauti pelno.

38 Be to, notarai nesiverčia savo profesine veikla laisvos konkurencijos sąlygomis, nes jie nepasirenka nei kokias paslaugas teikti, nei kur, nei už kokį atlygį.

39 Bet kuriuo atveju notarai Latvijoje vykdo veiklą, susijusią su dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas, kaip tai suprantama pagal SESV 51 straipsnio pirmą pastraipą, nors taip nėra, kai notarai vykdo veiklą valstybėse narėse, dėl kurių buvo priimti šio sprendimo 21 punkte minėti sprendimai, kuriais konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas.

40 Iš tiesų, notaras turi tam tikrą diskreciją, nes gali teisėtai atsisakyti parengti notarinį dokumentą, jeigu tai susiję su neteisėta veikla.

41 Be to, dokumentai, kuriuos notaras rengia vykdydamas savo užduotis, sudaromi valstybės vardu.

42 Latvijos Respublika tvirtina, antra, kad 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, p. 22), pakeista Direktyva 2013/55/ES (OL L 354, p. 132, toliau – Direktyva 2005/36), netaikoma notarams, todėl jiems netaikoma laisvė teikti paslaugas ir įsisteigimo laisvė.

43 Trečia, kiek tai susiję su notarų vykdoma veikla, Latvijos Respublika pabrėžia, kad autentiškų dokumentų rengimas yra viešosios valdžios funkcijų vykdymo išraiška, nes dokumentu, kurio autentiškumas patvirtintas, galima remtis trečiųjų šalių atžvilgiu.

44 Taigi notaro parengti autentiški dokumentai yra absoliučios įrodomosios galios bei vykdytini, ir tai, kad notarinį dokumentą galima apskųsti teisme, nereiškia, kad jis yra tik pagalbinis ar parengiamasis dokumentas.

45 Dėl notaro įgaliojimų paveldėjimo srityje pasakytina, kad jis vykdo savo funkcijas nepriklausomai ir turi įgaliojimus rengti dokumentus dėl paveldėtojų teisių patvirtinimo.

46 Dėl notaro veiklos santuokos nutraukimo srityje Latvijos Respublika nurodo, jog nėra svarbu, kad ši veikla apsiriboja santuokos nutraukimu bendru sutarimu, nes notaro priimamas sprendimas šiuo klausimu yra galutinis ir privalomas ir šalims, ir tretiesiems asmenims. Vykdant šias konkrečias funkcijas notarui netaikoma jokia teisminė priežiūra, net ir tuo atveju, kai nutraukiama skirtingų valstybių piliečių santuoka.

47 Be to, tai, kad santuokos nutraukimas registruojamas kaip civilinės būklės aktas, patvirtina, jog notaro funkcijos šioje srityje susijusios su viešosios valdžios funkcijų vykdymu (Sprendimo *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española*, C-405/01, EU:C:2003:515, 42 punktas).

Teisingumo Teismo vertinimas

48 Pirmiausia pažymėtina, kad šio sprendimo 21 punkte minėtuose sprendimuose Teisingumo Teismas nusprendė, kad notaro profesijai taikytina SESV 49 straipsnyje įtvirtinta įsisteigimo laisvė.

49 Šio sprendimo 37 ir 38 punktuose apibendrintais Latvijos Respublikos argumentais, pagal kuriuos notaro profesija negali būti vertinama kaip įmonės veikla, negalima paneigti tokio vertinimo.

50 Iš tiesų, pagal Notariato įstatymo 238 straipsnį notarai yra laisvosios profesijos atstovai. Be to, neginčytina, kad, išskyrus atvejus, kai notaras skiriamas pagal įstatymą, kiekviena šalis gali pasirinkti notarą savo nuožiūra. Nors notaro atlyginimo dydis nustatytas įstatyme, vis dėlto kiekvieno notaro teikiamų paslaugų kokybė gali skirtis atsižvelgiant, be kita ko, į atitinkamų asmenų profesinius įgūdžius.

51 Vadinasi, neviršydami savo atitinkamos teritorinės kompetencijos, notarai savo profesine veikla verčiasi konkurencijos sąlygomis.

52 Taip pat primintina, kad SESV 49 straipsniu siekiama kiekvienam valstybės narės piliečiui, kuris įsisteigia kitoje valstybėje narėje norėdamas vykdyti savarankiškai dirbančių asmenų veiklą, užtikrinti naudojimąsi tomis pačiomis kaip ir nacionalinių subjektų teisėmis ir draudžiama bet kokia iš nacionalinės teisės aktų kylanti pilietybe grindžiama diskriminacija, pavyzdžiui, įsisteigimo laisvės apribojimas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, 270/83, EU:C:1986:37, 14 punktą ir Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C-157/09, EU:C:2011:794, 53 punktą).

53 Tačiau šioje byloje pagal ginčijamą nacionalinės teisės nuostatą notaro profesine veikla gali verstis tik Latvijos piliečiai, todėl įtvirtinamas SESV 49 straipsniu iš esmės draudžiamas skirtingas požiūris dėl pilietybės.

54 Latvijos Respublika vis dėlto teigia, kad notarų veikla nepatenka į SESV 49 straipsnio taikymo sritį, nes ji susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal SESV 51 straipsnio pirmą pastraipą.

55 Šiuo klausimu pažymėtina, kad bylose, kuriose buvo priimti šio sprendimo 21 punkte nurodyti sprendimai, buvo nuspręsta, kad atitinkamiems notarams priskirta veikla neapima tiesioginio ir konkretaus dalyvavimo vykdant viešosios valdžios funkcijas, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo praktiką.

56 Todėl, atsižvelgiant į šią praktiką, reikia patikrinti, ar pagal Latvijos teisės sistemą notarams priskirtos funkcijos apima tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas.

57 Pirma, neginčijama, kad autentiškumo tvirtinimo veikla apibūdinama kaip notaro pareiga patikrinti, be kita ko, ar įvykdytos visos įstatymuose nustatytos dokumento sudarymo sąlygos.

58 Be to, pagal Latvijos teisės aktus tvirtinamas šalių laisva valia sudarytų dokumentų ar sutarčių autentiškumas. Iš tiesų šalys, laikydamosi teisės aktuose nustatytų apribojimų, gali pačios nuspręsti dėl savo teisių ir pareigų apimties ir laisvai pasirinkti jas apibrėžiančias sąlygas, kai pateikia notarui dokumentą ar sandorį, kad būtų patvirtintas jo autentiškumas. Taigi notaro dalyvavimas neatsiejamas nuo išankstinio šalių sutikimo arba jų suderintos valios.

59 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad notarams priskirta autentiškumo tvirtinimo veikla pati savaime nesusijusi su tiesioginiu ir konkrečiu dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas, kaip tai suprantama pagal SESV 51 straipsnio pirmą pastraipą (pagal analogiją žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-47/08, EU:C:2011:334, 92 punktą).

60 Žinoma, kaip pabrėžia Latvijos Respublika, kai notaras, prieš patvirtindamas dokumento ar sandorio autentiškumą, tikrina, ar įvykdytos visos įstatymuose nustatytos dokumento ar sandorio sudarymo sąlygos, jis siekia bendrojo intereso tikslo, t. y. užtikrinti tarp asmenų sudarytų sandorių teisėtumą ir teisinį saugumą. Tačiau vien šio tikslo siekimu negalima pateisinti to, kad jam pasiekti būtinos prerogatyvos būtų suteikiamos tik notarams, kurie yra atitinkamos valstybės narės piliečiai (Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-47/08, EU:C:2011:334, 94 ir 95 punktai).

61 Taip pat tiesa, kad notaras privalo atsisakyti patvirtinti teisinių reikalavimų neatitinkančio dokumento ar sandorio autentiškumą neatsižvelgdamas į šalių valią. Tačiau po tokio atsisakymo šalys laisvos panaikinti nustatytą trūkumą, pakeisti atitinkamo dokumento ar sandorio sąlygas arba atsisakyti tokio dokumento ar sandorio (žr. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-47/08, EU:C:2011:334, 98 punktą).

62 Taigi, išskyrus argumentą dėl galimybės remtis notariniu dokumentu trečiųjų šalių atžvilgiu, kuris vis dėlto negali būti laikomas pagrįstu, nes minėta galimybė remtis trečiųjų šalių atžvilgiu susijusi tik su dokumento įrodomąja galia, konstatuotina, kad Latvijos Respublika nepateikė jokių įrodymų, kuriais remiantis būtų galima atskirti notaro veiklą, vykdomą šioje valstybėje, nuo tokios veiklos, vykdomos kitose valstybėse narėse, kuriose šio sprendimo 21 punkte nurodytais sprendimais buvo nustatytas įsipareigojimų neįvykdymas.

63 Be to, atsižvelgiant į šio sprendimo 60 ir 61 punktuose pateikiamus argumentus, notaro atliekamas piliečių parašų tikrumo tvirtinimas, kai piliečiai naudojasi savo įstatymų leidybos iniciatyvos teise, lygiai taip pat negali būti vertinamas kaip dalyvavimas vykdant viešosios valdžios funkcijas.

64 Antra, reikia patikrinti, ar pagal Latvijos teisės sistemą notarams priskirtos kitos funkcijos, kurias nurodo Latvijos Respublika, apima tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas.

65 Dėl pinigų, vertybinių popierių ir dokumentų saugojimo veiklos konstatuotina, kad Latvijos Respublika neginčijo, jog tokia veikla nesusijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal SESV 51 straipsnio pirmą pastraipą.

66 Dėl funkcijų paveldėjimo srityje pabrėžtina, kad notaras gali padalyti turtą tik jeigu tarp paveldėtojų dėl to nekyla nesutarimų, taip pat pagal Civilinio proceso kodekso 250.[3] straipsnio 5 dalį nesutarimų atveju notaras privalo pateikti teismui dalomo turto inventorizacijos aktą, vertinimo ataskaitą ir turto padalijimo dokumento projektą.

67 Taigi notarams priskirtos funkcijos paveldėjimo srityje vykdomos arba remiantis bendru sutarimu, arba kaip parengiamojo pobūdžio funkcijos prižiūrint teismui, todėl jos savaime negali būti vertinamos kaip susijusios su tiesioginiu ir konkrečiu dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas.

68 Dėl veiklos santuokos nutraukimo srityje pažymėtina, kad pagal Notariato įstatymo 325 ir 327 straipsnius notaras turi įgaliojimus nutraukti santuoką tik tuo atveju, jeigu abu sutuoktiniai iš esmės pareiškia sutikimą dėl santuokos nutraukimo ir, jei turi bendrų vaikų arba bendrą nuosavybę, sudaro sutartį dėl vaikų gyvenamosios vietos nustatymo, teisės matytis sąlygų ir išlaikymo ar turto padalijimo.

69 Be to, pagal Civilinio proceso kodekso 233 straipsnio, esančio 29 skyriuje „Santuokos pripažinimas negaliojančia ir nutraukimas“, nuostatas kitais atvejais santuokos nutraukimo klausimus sprendžia teismas.

70 Taigi tenka konstatuoti, kad notaro įgaliojimai santuokos nutraukimo srityje priklauso išimtinai nuo šalių valios, o jeigu šalių bendro sutarimo nėra, neturi jokios įtakos teismo prerogatyvai, todėl jie visiškai nesusiję su tiesioginiu ir konkrečiu dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas.

71 Dėl Latvijos Respublikos argumento, kurį ji grindžia Sprendimu *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española* (C-405/01, EU:C:2003:515), susijusio su tuo, kad Latvijoje notaro atliekamas santuokos nutraukimas bendru sutarimu registruojamas civilinės metrikacijos įstaigoje, iš minėto sprendimo 42 punkto matyti, jog Teisingumo Teismas, priimdamas sprendimą, kad su Ispanijos vėliava plaukiojančių prekinių laivų kapitonams ir vyresniųjų kapitonų padėjėjams priskirtos funkcijos laikytinos dalyvavimu įgyvendinant viešosios valdžios prerogatyvas, atsižvelgė į jų vykdomų funkcijų visumą, įskaitant prerogatyvas, susijusias su saugumo užtikrinimu ir policijos įgaliojimų vykdymu, kurios prireikus apima įgaliojimus atlikti tyrimą, taikyti prievartos priemones ar sankcijas, o ne tik į kapitonų ir jų padėjėjų įgaliojimus civilinės būklės aktų srityje.

72 Be to, šio sprendimo 70 punkte suformuluotos išvados nepaneigia ir notarams priskirti įgaliojimai nutraukti skirtingų valstybių piliečių santuoką, nes, viena, toks santuokos nutraukimas priklauso nuo bendros sutuoktinių valios nutraukti santuoką ir, kita, notaro uždavinys šiuo atžvilgiu yra įsitikinti, kad įvykdytos visos įstatymuose nustatytos tokio santuokos nutraukimo sąlygos. Tačiau, kaip matyti iš šio sprendimo 60 ir 61 punktų, negalima laikyti, kad šis uždavinys susijęs su tiesioginiu ir konkrečiu dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas.

73 Trečia, kiek tai susiję su specialiu notarų statusu pagal Latvijos teisės sistemą, pakanka priminti, kad, norint patikrinti, ar notarų vykdomai veiklai taikoma SESV 51 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta leidžianti nukrypti nuostata, reikia atsižvelgti į pačios veiklos pobūdį, o ne į minėtą statusą (žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-47/08, EU:C:2011:334, 85 punktą).

74 Be to, neginčijama, kad, kaip minėta šio sprendimo 51 punkte, notarai savo profesine veikla verčiasi konkurencijos sąlygomis, o tai nebūdinga viešosios valdžios funkcijų vykdymui (pagal analogiją žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-47/08, EU:C:2011:334, 117 punktą).

75 Galiausiai neįtikina ir argumentas, kurį Latvijos Respublika grindžia tuo, kad Direktyva 2005/36 netaikoma notarams. Iš tiesų tai, kad teisės aktų leidėjas nusprendė neįtraukti notarų veiklos į konkretaus teisės akto, šiuo atveju – minėtos direktyvos, taikymo sritį, vis dėlto nereiškia, kad šiai veiklai neabejotinai taikoma leidžianti nukrypti nuostata, numatyta SESV 51 straipsnio pirmoje pastraipoje (šiuo klausimu žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-47/08, EU:C:2011:334, 119 punktą).

76 Tokiomis aplinkybėmis darytina išvada, kad notarų veikla, kaip ji apibrėžta dabartinėje Latvijos teisės sistemoje, nėra susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal SESV 51 straipsnio pirmą pastraipą.

77 Todėl konstatuotina, kad Latvijos teisės aktuose numatyta pilietybės sąlyga asmenims, norintiems verstis notaro profesine veikla, yra SESV 49 straipsniu draudžiama diskriminacija dėl pilietybės.

78 Atsižvelgiant į visus pateiktus argumentus, reikia konstatuoti, kad Komisijos ieškinys yra pagrįstas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

79 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Latvijos Respublika pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

80 Pagal šio reglamento 140 straipsnio 1 dalies nuostatas valstybės narės, kurios įstojo į bylą, pačios turi padengti savo išlaidas. Todėl Čekijos Respublika ir Vengrija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

1. **Nustačiusi pilietybės sąlygą asmenims, norintiems verstis notaro profesine veikla, Latvijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 49 straipsnį.**

2. **Priteisti iš Latvijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**

3. **Čekijos Respublika padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

4. **Vengrija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.